

ORGAAN DER CLUB VAN
NEDERLANDSCHE VOGELKUNDIGEN
VOORTZETTING VAN JAARBERICHT 1 — 17, 1911 — 1928

REDACTIE: Dr. C. EIJKMAN, Dr. C. G. B. TEN KATE (Secretaris, Kampen,
de la Sablonièrekade 31) en Tj. Gs. DE VRIES

Zomerwaarnemingen van *Regulus Brehmicus*
(Kl.), het vuurgoudhaantje, bij Zutphen,

DOOR

G. VAN DER MEER.

Zoover ik weet is er na de verschijning van het artikel van de heeren J. H. PELLINKHOF en H. W. KLERK DE REUS (zie dit tijdschrift, 1, 1928, p. 8—12), behalve de vermelding van het voeren van pas uitgevlogen jongen, nabij Lonneker in 1931 (zie „Ardea”, 21, 1932, p. 50), over de broedaangelegenheden van het vuurgoudhaantje in Nederland, niets meer gepubliceerd. Toch lijkt het me gewenscht, dat we dit vogeltje in ons land niet geheel uit het oog verliezen. Dat is de reden, waarom de hieronder volgende, meest toevallige, waarnemingen in de omgeving van Zutphen, worden bekend gemaakt.

Bovengenoemd artikel, waarin ook de zang van het vuurgoudhaantje wordt beschreven, was de aanleiding, dat ik in terreinen, die daarvoor in aanmerking kwamen, eens op het vogeltje ging letten. In 1929 bezocht ik daarvoor de Algemeene Begraafplaats, waar allerlei hoog geboomte is aan te treffen met groepen en rijen hoge sparren ertusschen. Er vlak naast ligt de R.K. begraafplaats, waar eveneens, tusschen loofhout, sparren staan. Ik kwam daar vroeger zelden of nooit, maar direkt

bij mijn eerste bezoek op 21 Juni 's avonds trof mij een gezang, dat aan de beschrijving van de heeren PELLINKHOF en KLERK DE REUS beantwoordde. Het kostte mij niet al te veel moeite den vogel te zien te krijgen en 't bleek inderdaad het vuurgoudhaantje te zijn. Vooral de kopteekening is heel opvallend bont, maar ook de kleur van de bovendeele is veel warmer dan bij het gewone goudhaantje. Een tweede vogeltje, dat ijverig voedsel zocht, terwijl de eerste haast doorlopend zong, was veel minder helder geteekend en had de buikhuid vóór de anus geheel kaal. Ik waagde de veronderstelling, dat het een paartje met kleine jongen kon zijn.

Dat was voor mij een reden om den volgenden dag, 22 Juni, er weer heen te gaan en naar een nest uit te zien. Het gezang van het vogeltje wees mij al weer gauw den weg, maar het was nu op de R.K. begraafplaats, vlak naast de plaats, waar ik ze den vorigen dag aantrof. Na eenig zoeken ontdekte ik in een groepje van 3 hooge sparren een verdacht uitziende donkere plek, die me toeleek een nest te zijn, in een dicht, overhangend gewirwar van takken, naar schatting op een hoogte van ongeveer 6 M. en wel 2 à 3 M. uit den stam. Het lukte me echter niet den zingenden vogel naar die plaats toe te zien gaan en het tweede individu nam ik niet waar. 26 Juni vond ik ook alleen maar weer den zingenden vogel en weer steeds in hetzelfde sparregroepje, waar het „nest” zat. 29 Juni waren beide vogels daar aanwezig. Het dier met de kale plek kwam wel dicht bij het „nest”, maar ik kon ook nu niet constateeren, dat hij erin verdween. 4 Juli hoorden de heer C. G. B. TEN KATE en ik samen het zingen, maar kregen den vogel zelf niet behoorlijk duidelijk te zien. Dat was tevens mijn laatste ontmoeting met hem in dat jaar, want 10 Juli, de laatste keer, dat ik op zijn terrein kwam, bemerkte ik hem niet. Vermoedelijk was het toen met het zingen gedaan en dan is het al een heel buitenkansje zoo'n vogeltje waar te nemen. Ook de schrijvers van het bovengenoemde artikel constateerden ongeveer in denzelfden tijd het beëindigen van den zang.

Toen ik in 1930 op 26 April voor 't eerst weer het vuurgoudhaantjesterrein bezocht, hoorde ik al spoedig weer denzelfden zang van het vorige jaar en ontdekte ik den zanger in een reeks hooge sparren op de Algem. Begraafplaats. Ook een tweede exemplaar was aanwezig, fletser van kleur, dus wel een ♀. Na een poos waargenomen te hebben, zag ik een vuurgoud-

haantje enkele malen achtereen omhoog vliegen naar dezelfde plek in een spar, daar even vertoeven en weer wegvliegen naar beneden. Opmerkzaam geworden kon ik duidelijk zien, dat hij wat in zijn bek meenam en zag op de plaats, waar hij heenvloog, in een afhankelijk coniferentakje, naar schatting wel 10 M. hoog en ver uit den stam, het nest hangen. Even later zag ik den vogel er weer heen vliegen, van boven af erin verdwijnen, maar de nestwand was nog zoo dun, dat ik van den grond af met den kijker de bewegingen van het dier bij het werken in 't nest kon zien door de nestwand heen. Intusschen was het ♂ steeds ijverig aan 't zingen en deed blijkbaar aan het werk niet mee. Dat is in overeenstemming met de waarneming van den heer KLERK DE REUS, die ook alleen het ♀ bij het nest werkzaam zag.

Later heb ik nog herhaaldelijk deze nestplaats bezocht, maar nooit meer een vuurgoudhaantje erbij aangetroffen, wel steeds het ijverig zingende ♂ in de buurt. Ook, toen naar den verstreken tijd al lang jongen in het nest hadden moeten zijn, heb ik niets van voeren in het nest of van uitgevlogen jongen gemerkt, zoodat ik vermoed, dat de een of andere storing, die aan mijn waarneming is ontsnapt, de voortzetting van het broedbegin op die plaats heeft verijdeld.

In 1931 en 1932 heb ik er vrijwel in 't geheel geen werk van gemaakt en slechts genoteerd, wat ik van vuurgoudhaantjes toevallig opmerkte. In 1931 trof ik 20 April een zingend vuurgoudhaantje op hetzelfde terrein aan. 27 Mei hoorde ik het vogeltje niet en 27 Juni twijfelachtig. 13 Juni hoorde ik echter op particulier terrein te Eefde, hemelsbreed \pm 2 K.M. van het eerste verwijderd, een ♂ zingen. Ook hier wisselden weer hooge sparren met loofhout af. 28 Juni zong een vuurgoudhaantje langs een binnenweg naar Almen, nog ongeveer 4 K.M. verder.

In 1932 was 13 Mei weer een zingend vuurgoudhaantje in Eefde op dezelfde plaats als 13 Juni 1931 aanwezig. Den volgenden morgen, 14 Mei, zagen ons medeclublid Mr. STAM en ik het zingend ♂ op korten afstand voor ons zitten in een spar. Een ♀ troffen we niet aan. Het vinden van een ♂, dat zingt, wordt vergemakkelijkt, doordat hij dan stil zit met den kop scheef omhoog gericht. 25 Mei hoorde ik nog een ex. zingen op een buitenplaats ongeveer 600 M. verder.

De terreingesteldheid is op al deze 4 plaatsen dezelfde, nl. loof- en naaldhout gemengd, en bij dit laatste in elk geval sparrengroepen. Dat komt ook al weer overeen met het terrein, zoo-

als dat zich op plaat 1 fig. 1 van het bovengenoemde artikel van PELLINKHOF—KLERK DE REUS voordoet.

Hoewel ik persoonlijk overtuigd ben, dat het vuurgoudhaantje rondom Zutphen broedt, heb ik dus nog geen rechtstreeksch bewijs.

ZUTPHEN, September 1932.

Ruiter (*Tringa*)-trek in het Z.O. van Noord-Brabant,

DOOR

P. BOUWE JANSEN.

Inleiding.

Van de trek in het binnenland van pluvierachtigen in het algemeen en van ruiters in het bijzonder is nog slechts zeer weinig bekend.

Dit artikel heeft niet de pretentie het vraagstuk van de ruitertrek op te lossen, alleen wil het de resultaten van 4 jaar waarnemen samenvatten en daaruit enkele conclusies trekken, die van belang kunnen zijn voor andere waarnemers in het binnenland en tevens een aansporing voor hen om regelmatig waar te nemen, ook in de „dooie” tijd, in Juli, Augustus en September. Tot nu toe zijn alleen de waarnemingen van de provincie Limburg samengevat (2). In de verschillende jaargangen van „Ardea” na 1925, na het verschijnen van de N.O.V. lijst (3), werden weliswaar waarnemingen van ruiters in het binnenland gepubliceerd, doch dit waren slechts losse waarnemingen. Van groot belang voor ons onderwerp is het artikel van G. STEIN: „Ueber den Stelzvogeldurchzug an der mittleren Oder” (1).

Behalve de trek van ruiters zullen we de trek van enkele naverwante soorten bespreken.

Waarnemingsgebied.

Een groot aantal ruiters en andere pluvierachtigen werden